

Животна средина: палнови - проблеми - решења?

Из ЕУ стиже предлог како да се смањи загађеност ваздуха до 2020.

Рестрикција се односи на све, од издувних гасова аутомобила до пестицида, а њена реализација би коштала индустрију и владе 7,1 милијарду евра годишње. Нова правила би морале да одобре националне владе како би се постигли жељени ефекти. По новој стратегији би се смањило коришћење свих главних загађивача ваздуха, а пре свега се то односи на честице које се испуштају директно у ваздух, за које експерти тврде да су најопасније за људе а које се налазе у дизелу, озону (непосредно изнад земље) и свакодневном смогу који “наткриљује” већину великих европских градова. Званичници процењују да опасност по људско здравље од загађеног ваздуха кошта економије европских земаља између 427 и 790 милијарди евра годишње. Иначе, због загађености ваздуха над Европом, годишње умре 370.000 њених становника.

Авиони криви за загађење

Авиони су међу највећим загађивачима ваздуха, односно они испуштају у атмосферу велики проценат гасова стаклене баште, те би, сматрају европски званичници, и авијација требало да пружи свој допринос борби против климатских промена на тај начин што ће бити ограничена количина угљен-диоксида која долази из авио саобраћаја. Иначе, авиони су “криви” за 3 одсто целокупне количине угљен диоксида који се “произведе” у ЕУ, али ова емисија расте и може угрозити успехе постигнуте на другим пољима, уколико се не контролише. Због мера које ће бити уведене, цене авио-карата би могле да порасту до 9 евра, а све како би се авио-саобраћај спорије развијао. Мере би се односиле како на ЕУ, тако и на земље које нису чланице ЕУ чији авиони полећу са аеродрома у земљама ЕУ, а почеле би да се примењују од 2007. године.

Климатске промене

Извештај НАСА-е из децембра 2002. упозорава да би Арктичко море леда могло потпуно да нестане до краја 21. века.

Подизање нивоа мора за 1м ће поплавити 1% територије Египта, 6% Холандије, 17,5% Бангладеша. Само 20% Маршалских острва ће остати изнад воде.

САД и Аустралија емитују више угљен диоксида по особи него друге нације. САД сама убацује у атмосферу четвртину емисије ЦО₂.

Глобалне климатске промене мењају температуру тако брзо да многе биљне и животињске врсте не успевају да се прилагоде. Процене УНЕП-а су да ће животиње мигрирати десет пута брже него у време последњег леденог доба. Многе неће успети у томе и несташе. Очекује се да ће нестати читаве врсте дрвећа које живе на великим надморским висинама, односно биће замењене другим врстама

Све већи проблем свемирског отпада

Руски научници сматрају да је потребно створити својеврсну космичку "саобраћајну инспекцију", како би се спречили међусобни судари орбиталних апарата и судари са космичким отпадом.

"Сваке године све је већа потреба стварања специјалног међународног система контроле ризичних објеката - космичких апарата који више нису у употреби, а који се спуштају на земљу неконтролисано, као и космичког отпада који ствара опасност судара", изјавио је главни балистичар руског Центра за управљање летовима Николај Иванов. Према његовим речима, неопходно је не само пратити те објекте, већ и разрадити мере којима би они били безбедно спуштени на Земљу.

Од свих вештачких објеката који лете око Земље, активно је свега 10 одсто, односно око 10.000 летелица. Остало је смеће, и то најмање око сто хиљада комада краћих од десет сантиметара и на десетине милиона малих предмета, мањих од једног центиметра, казао је он.

Иванов је рекао да се само на први поглед чини да мали објекти не могу да причине штету на неком космичком апарату и као пример навео да објекат величине кокошијег јајета, при брзини од осам до десет метара у секунди, има снагу натовареног камиона који се креће брже од 50 километара на сат. Николај Иванов је казао да је основни начин да се смањи такво "загадјење" да земље које лансирају апарате раније осмисле мере за њихово безбедно приземљење.

2007. најтоплија година?

Због глобалног загревања и климатског феномена познатог као "ел нињо", 2007. би могла да буде најтоплија година од када се мери температура, саопштио је британски Завод за метеорологију.

Прошла година је била шеста по висини просечне температуре, а стручњаци очекују да ће комбинација фактора довести до тога да просечне температуре 2007. године премаше досадашњи рекорд из 1998.

Евиденција о температурама ваздуха почела је да се води пре око једног и по века, а свих десет најтоплијих година тог периода сместило се у раздобље од 1994. до данас, показују подаци метеоролошке агенције Уједињених нација. Британски Завод за метеорологију, који у сарадњи са Универзитетом Источне Англије сваког јануара објављује глобалну временску прогнозу, предвиђа да ће просечна температура 2007. бити 0,54 степена Целзијусова виша у односу на просечну годишњу температуру од 14 степени током периода 1961 - 1990.

Постоји 60 одсто вероватноће да ће ова година бити једнако топла или чак топлија од до сада најтоплије 1998, кад је просечна температура била 0,52 степена виша у односу на поменути просек.

Већина научника се слаже да ће до краја века температуре порасти за два до шест степени Целзијусових као последица емисије угљен диоксида насталог сагоревањем фосилних горива у саобраћају и производњи електричне енергије.

Услед тога ће доћи до топљења леда на Земљиним половима, раста нивоа мора и промене временских образаца, а тиме и до поплава, јаких олуја и - глади, наводе научници и упозоравају да ће то довести у опасност милионе људских живота.

Аустралијски Метеоролошки завод је истовремено објавио извештај у којем стоји да је 2006. на том континенту била тек 11. најтопија година од кад су 1910. започета мерења и нешто хладнија од рекордно топле 2005. Завод је, међутим, упозорио да би 2006. била и топлија да није било суше која је већ пет година заредом присутна на југоистоку земље.

Ноћи су у периоду између априла и јула биле необично хладне, што је последица ведрог неба и суве земље. Да је било облака, они би послужили као баријера и ноћу би задржавали топлоту накупљену преко дана. Просечна температура у Аустралији је у прошлом веку порасла за 0,9 степени Целзијуса, док је светски просек раста између 0,7 и 0,8 степени.

Потопљено тропско острво

Подизање нивоа мора као последица глобалног загревања први пут је узроковало нестанак једног насељеног острва, јавио је британски Индепендент.

Острво Лохацхара у Бенгалском заливу, на ком је некада живело око 10.000 људи, овог викенда је потпуно нестало са сателитских карата.

Очекује се да ће ускоро још неколико острва изразито ниске надморске висине у Бенгалском заливу бити потопљено, а да ће без дома остати још око 70.000 људи.

Европска скијалишта нестају

Глобално загревање би у наредних десет година могло да доведе до смањења броја скијашких центара у целој Европи, а нарочито у нижим областима, саопштила је Организација за привредну сарадњу и развој (ОЕЦД).

"Од европских земаља, које смо проучавали, најризичнија ситуација је у Немачкој", пише у извештају ОЕЦД, и напомиње да за њом следе Аустрија, Италија, Француска и Швајцарска.

Банке у Швајцарској већ су почеле да одбијају позајмице за куповину зимске опреме за области које се налазе на надморској висини мањој од 1.500 метара.

Према речима једног климатолога, скијашки центри у Алпима доживљавају

најтоплије време у последњих 1.300 година. Неки научници сматрају да је реч о природном феномену, док други сумњају да је ова ситуација тесно повезана са емисијом гасова који изазивају ефекат стаклене баште, а ослобађају се при спаљивању фосилних горива.

Пораст температуре за само један степен значио би да се број скијашких центара са довољно снега, у периоду између 2020. и 2025. године са 666 смањило на 500. Пораст температуре за два степена би до 2050. године смањило број тих центара на 400, док би пораст температуре од четири степена, што се очекује крајем века, број скијашких центара смањило на само 200.

"Алпски туризам је главни 'прикупљач' прихода у привреди земаља око Алпа", подвлаче у ОЕЦД, додајући да постоји око 60 до 80 милиона туриста и око 160 милиона "скијашких дана" годишње у Француској, Аустрији, Швајцарској и Немачкој.

Топла зима 2007.

Зима ове године за становнике северне Земљине полулопте почиње у петак, 22. децембра, а прогностичари засад предвиђају да ће бити топла.

Неуобичајено топла касна јесен изазвала је забринутост у многим земљама Европе. У алпским зимским центрима су падине још зелене уместо да буду прекривене снегом, па су многи центри приморани да одложе почетак скијашке сезоне. Снег касни и у поларном кругу.

Уместо снежних наноса на падинама у скијашким центрима у Алпима - цвета цвеће, док у некад леденом Сибиру медведи не могу да заспе "зимским сном". Забележено је цветање планинског биља и на надморским висинама изнад 1.100 метара, а чак и у пределима северно од Скандинавије.

Некада је децембарски ваздух, иако хладан и резак, чинио добро асматицима, а данас полен у децембру отежава дисање онима који су алергични на цветање. Метеролошка служба у Норвешкој је поново почела да свакодневно упозорава асматицаре и друге хроничне болеснике на кретање полена у ваздуху. Цветање у децембру забележено је и у другим деловима северне хемисфере наше планете.

Професор Мартин Пери из Велике Британије, један од научника који су израдили извештај о климатским променама за потребе ЕУ, упозорава да ће се у овом веку промене климе различито манифестовати, зависно од дела Европе који посматрамо.

Север континента ће бити подложнији поплавама, југ ће патити од суша, а средња Европа ће у пределу Алпа искусити топлетење глечера, од којих ће половина нестати до краја ХХИ века. Што се тиче температура, оне ће расти као последица ефекта "стаклене баште" и предвиђа се да ће сваке декаде температура бити више за 0,1 до 0,4 степена Целзијуса.

Научници су предвидели да ће хладне зиме бити ретка појава после 2020. године, а потпуно ће нестати после 2080. Тада ће скоро свако лето бити топлије

од најтоплијих лета која у овом тренутку доживљавамо, у просеку, једном у 10 година.

Закључак више истраживања климатских промена је, нажалост, нагори за јужни део Европе који ће, кажу научници, проћи теже од севера. Биће бујица, клизишта, одрона.

Промене ће доживети и Голфска струја, која је до сада била један од главних чинилаца обликовања климе у земљама на Атлантском океану. Голфска струја ће се знатно успорити што ће изазвати екстремније временске услове и мање стабилну климу.

Тешко је предвидети како ће се све ове промене одразити на људско здравље, али је извесно да ће такве временске прилике погодвати штеточинама, јер већ сада многе земље бележе већи број мишева и пацова, чијем размножавању погодују благе зиме.